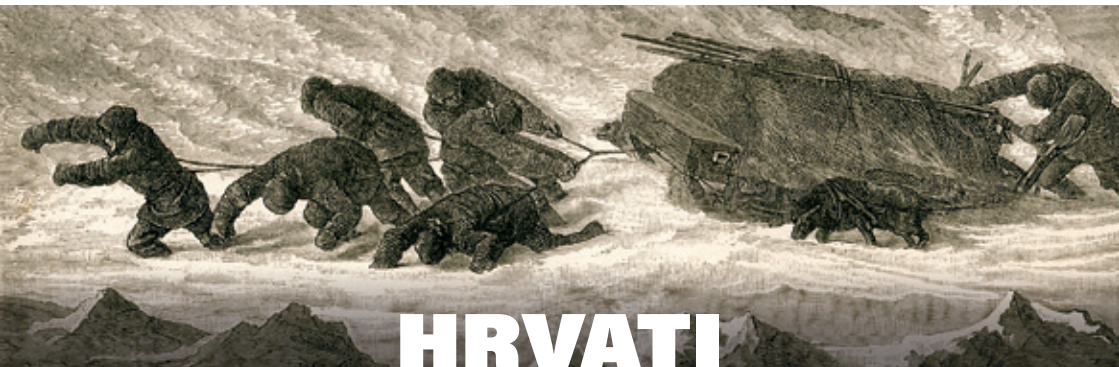

Hrvatski prirodoslovni muzej Zagreb
Lions Klub Quarneroli Lovran
i **Lions Klub Lenuci** Zagreb

Pozivaju Vas na otvorenje izložbe
i predstavljanje proširenog izdanja pretiska knjige
iz **1893.** autora **Petra Kuničića**

HRVATI NA LEDENOM MORU 1872-1874

Utorak, **02. lipnja 2026.** u **18:00** sati
u **Hrvatskom prirodoslovnom muzeju**
Demetrova 1, Gornji grad, Zagreb

Izložba će biti otvorena do 20. rujna 2026.

O knjizi i izložbi govoriti će
u ime HPM prof. dr. sc. **Tatjana Vlahović**,
u ime LK Lenuci prof. dr. sc. **Sanja Kalambura**,
u ime nakladnika i LC Quarneroli Lovran **Milorad Stanić**
i urednik knjige **Miljenko Smokvina**, te
akademik **Mirko Orlić**, autor uvodnika za 3. pretisak knjige

Hrvatski
prirodoslovni
muzej

Pod pokroviteljstvom Turističke zajednice Lovran

Izložbom predstavljamo svjetski poznatu austro-ugarsku znanstveno-istraživačku ekspediciju osvajanja Arktika iz 1872./74. godine, u kojoj je **od 24 člana posade sudjelovalo 12 mornara s Jadrana** (čak 50%), a vođe ekspedicije Weyprecht i Peyer dali su im zajedničko ime **Quarneroli**.

Odabir posade s jadranske obale nije prošao bez polemika. Tvrdilo se da pomorci s toplog Jadranskog mora neće moći podnijeti teškoće zime i sjevera. Za pomoć pri odabiru mornara Weyprecht je zamolio svog dugogodišnjeg prijatelja, kapetana fregate **Heinricha von Littrowa**, tadašnjeg pomorskog inspektora u Rijeci i jednog od značajnijih osoba riječke povijesti 19. stoljeća – znanstvenika, istraživača riječke baštine, zagovornika pomorskog razvoja Rijeke, publicista, pisca udžbenika, pjesnika. Njih dvojica odlučili su odabrati pomorce s Jadrana.

Argumenti su bili sljedeći: jadranski pomorci poznaju buru, zimske oluje i snijeg sjevernog Jadrana, nisu toliko skloni piću kao sjevernjaci, uvijek su dobrog raspoloženja, skloni šali i pjesmi pa ih boravak u polarnoj noći neće dovesti do depresije. Pouzdani su i ne žale se na teškoće. Nakon sretnog povratka s ekspedicije, i Weyprecht i Littrow mogli su samo reći da su bili u pravu – jadranski pomorci pokazali su se izvrsnima u svim uvjetima i svi su kritičari zašutjeli.

Carl Weyprecht o razlozima odluke za hrvatsku brodsku posadu kaže: **„Oni su zdravi, snažni, dovitljivi, što je najdragocjenije, vedri ljudi.** Oni će kleti i moliti se, psovati i pjevati, ali oni će raditi i nikada spustiti krila.“

Ekspedicijski brod „Admiral Tegetthoff“ već je nakon dva mjeseca plovidbe zarobljen u ledu i ondje je zauvijek ostao. **Posada se nakon dvije godine i tri mjeseca, bez broda, vratila u civilizaciju.**

Najspektakularnije otkriće ove ekspedicije bio je do tada nepoznat otočni arhipelag sa 191 otokom, koji su nazvali „Zemlja Franje Josipa“. Na tom arhipelagu od tada postoje i **Rt Fiume** i mnogi drugi nama poznati toponimi.

Ekspedicijska istraživanja posebno su ukazala na **kretanje (drift) morskog leda** kao ključni događaj za razumijevanje Arktika i razvoj znanosti o ledu. Utvrđeno je da led nije statičan, već se kontinuirano pomiče pod utjecajem vjetrova i morskih struja. Promatranja su pokazala da postoji opći pomak leda preko Arktičkog oceana (transpolarni drift), a zabilježena su i mjesta gdje se led sudara i gomila u visinu (**kompresijski grebeni - pressure ridges**).

Oceanografija je dobila nova saznanja zaključkom da ni **ocean nije statičan, već dinamičan sustav** s temperaturnom stratifikacijom i variranjem saliniteta, ovisno o dubini. Mjerenja dubine dala su prve procjene o dubokom Arktičkom oceanu.

Arktička flora definirana je kao polarna pustinja gdje mahovine, lišajevi te niske cvjetnice poput arktičkog maka omogućuju opstanak života i u minimalnim uvjetima.

Arktička fauna bilježi polarne medvjede, tuljane i morževe kao sisavce te ptice arktičku čigru, galeba i kolonije ptica. Morski život

planktona i riba indirektno je potvrdio postojanost hranidbenog lanca ispod leda.

Meteorološka opažanja o tlaku zraka, smjeru i jačini vjetera te temperaturnim i vremenskim promjenama bila su među prvim kontinuiranim podacima s tog područja. Atmosferski fenomeni kao što su polarna svjetlost (**Aurora Borealis**), optički fenomeni i halo efekti, važni za optiku atmosfere, također su istraživani.

Ekspedicija predstavlja prijelaz s „herojske geografije“ na sustavnu znanost, a u znanstvenom smislu preteča je istraživanja klimatskih promjena i utjecaja Arktika na ostatak planeta Zemlje.

Pored novih geografskih saznanja o Arktiku, ekspedicija je dokazala važnost međunarodne znanstvene suradnje, a **najvrjedniji doprinos bila je Weyprechtova ideja da Arktik i Antarktik treba proučavati istovremeno, dugotrajnim promatranjem i istim metodama, uz usporedbu dobivenih podataka.** To je rezultiralo međunarodnim polarnim istraživanjima, a i današnja istraživanja vuku korijene iz ove ekspedicije i Weyprechtove filozofije.

Carl Weyprecht bio je začetnik inicijative za svjetsko istraživanje **„Polarne godine“**. Nakon povratka s ekspedicije, prezentirao je rezultate znanstvenih istraživanja i promatranja meteoroloških, oceanografskih, geofizičkih i drugih pojava te predložio organiziranje međunarodnog istraživanja pod nazivom „Polarne godine“.

Prva Polarna godina organizirana je 1882./83., uz sudjelovanje 11 zemalja i znanstvena mjerenja na 11 mjesta na Arktiku i 2 na Antarktiku. Tek nakon 50 godina, 1932./33., organizirana je druga Polarna godina, a pod nazivom Međunarodna geofizička godina istraživanja su obavljena 1957./58. Četvrta Polarna godina održana je 2007./08., uz sudjelovanje 64 zemlje i nekoliko desetaka tisuća znanstvenika.

Peta Polarna godina zakazana je za 2032./33. Ova izložba s promocijom knjige može biti uvod u našu pripremu za sudjelovanje u tom svjetskom istraživanju.

ESTOTILAND

FRETUM DAVIS

GROENLAND

NOENLAND

ISLAND

CIRCULVS ARCTICVS

FINMARCHIA

NORVEGIA

SWEDIA

RODICIVS SIVIS

OST FINLAND

Delimitatio cartae traus Balticos ad Septentrionem usque Moscoviam et Norfricam Woygala Nafflos Groenlandum Sub alijs nonnulla certum partem Tiberis freti Argo ad Americam versus orientem Bernardo Simsbreda

FRISLAND

SCOTIA

HOLLANDIA

DAS NEWE LAND

JADRANSKI POMORCI NA ARKTIKU

Posada broda "Admiral Tegetthoff"

**Weyprecht, Payer, Brosch, Kepes, Orel, Križ, Carlson,
Lusina, Marolla, Orasch, Latković, Sučić, Zaninović,
Lukinović, Katarinić, Letiš, Klotz, Scarpa, Falešić,
Večerina, Palmić, Štiglić, Pospichil, Haller**

Organizator izložbe

Hrvatski prirodoslovni muzej Zagreb
Lions Klub Quarneroli Lovran
Lions klub Lenuci Zagreb

Za organizatora

prof. dr. sc. Tatjana Vlahović
Milorad Stanić
prof. dr. sc. Sanja Kalambura

Autor izložbe i tekstova

Miljenko Smokvina

Nakladnik knjige

Ex libris i LC Quarneroli Lovran

U ime nakladnika knjige

Milorad Stanić

Urednik knjige

Miljenko Smokvina

Grafičko oblikovanje

Likarija d.o.o., Zagreb
info@likarija.eu

Naklada: 150 primjeraka

Izložba sadrži 11 panoa veličine 150 x 100 cm koji opisuju cijeli događaj, maketu broda „Admiral Tegetthoff“ u mjerilu 1:40 i još tridesetak drugih eksponata.